

Ny hvalp

Gode vaner

Når man får en ny hvalp i huset, er det af afgørende betydning, at man giver den rigtige behandling fra starten. Glæden ved samværet bliver meget større, når man har en velopdragen hund. Der kræves ikke nødvendigvis megen strenghed men derimod konsekvens, og at man er opmærksom på ikke at indlære dårlige vaner. Eksempel: Hvis man har anvist den lille hvalp en plads, og den godt nok lægger sig eller sætter sig der men giver sig til at gø, vil man more sig over den, men hvis den adfærd bider sig fast, bliver det ikke nær så morsomt, når hvalpen er blevet stor.

Det er også vigtigt, at man tænker lidt forud for hvalpen. Hvis en lille hvalp laver ulykker eksempelvis bider noget i stykker, er det ikke hvalpens skyld. Ejeren skulle have forhindre, at situationen opstod. Selvfølgelig er alt ikke så simpelt som blot at fjerne et par sko. Der kan være andre ting, der er sværere at afværge f.eks. hvis hvalpen, når den er ladet alene, går til angreb på dørkarmene, men mange ærgrelser kan undgås, hvis man er lidt forudseende. Man kan med en omskrivning af et gammelt ordsprog sige, at hvis hvalpen laver noget galt én gang, er det måske dens fejl, men hvis den gør det igen, er det ejerens fejl.

Alene hjemme

Man skal også gennemtænke, hvor hvalpen skal opholde sig, når man er nødt til at lade den alene. En hundegård er nummer 1. Her kan den ikke ødelægge noget, og den sover alligevel det meste af tiden, når den er overladt til sig selv. Nogle hvalpe kan dog udmærket opholde sig i huset uden at lave ulykker, man skal blot have tænkt på, hvad man vil gøre, hvis hvalpen i en periode, bliver grebet af ødelæggelsestrang. Og man skal ikke føle sig for sikker. Selv om en hvalp i en lang periode har opført sig eksemplarisk, kan den pludselig gå i gang med et gulvtæppe eller en dørkarm. Det er altid bedre at forebygge end at helbrede, og hvis man vil være sikker på ikke at få ubehagelige overraskelser, kan det være klogt at anbringe den i et bryggers eller et lignende sted, hvor den kan gøre mindre skade. Det er i hvert fald forkert, at lade den fortsætte med at bide hul i gulvtæppet eller vælte potteplanter og så skælde den godt og grundigt ud, når man kommer hjem. Den forstår nemlig i virkeligheden ikke, at den har gjort noget galt. Ganske vist ser den brødebetyngtet ud, men det skyldes i højere grad de uheldsvarslenende signaler ejeren meget hurtigt udsender ved synet af ødelæggelserne, end at den har en forståelse af, at den har gjort noget galt.

Den første nat

Når hvalpen er ankommet til det nye hjem, melder sig snart det første problem: Hvor skal den være om natten. Gamle dages forslag til en løsning af spørgsmålet var: Luk den ned i kælderen eller ind i et rum og lad den hyle. Stop så vat i ørerne og prøv på at sove. Den gang var al opdragelse strengere end i dag, og man havde heller ikke den psykologiske indsigt, vi har erhvervet. Man må tænke på, at indtil nu har hvalpen været omgivet af både sin mor og sine kuld søskende og ikke været vant til at være alene. At være alene betyder fare for et dyrebarn i naturen, og det er en medfødt adfærd, at en forladt dyreunge hyler til dens mor finder den. Det bør man tænke på og eventuelt tage den nye beboer med ind i soveværelset og lade den sove ved siden af sengen, eller sætte en drømmeseng op i køkkenet og sove der et par nætter. Det drejer sig som regel ikke om længere tid. Har man en hund i forvejen eller eventuelt en kat, og de vil acceptere den nye, vil det ofte være selskab nok.

Renlighed

Noget af det første, man skal lære hvalpen, er at blive renlig. Her er det et spørgsmål om at få grebet sagen rigtigt an fra starten. Får man godt fat i det, er hvalpen renlig næsten med det samme. Får den først lov at besøge inde nogle gange kan det tage ganske lang tid. Det gælder om at holde øje med hvalpen. En hvalp sætter sig sjældent uden varsel og besørger. Den begynder ofte med at gå lidt søgende og snusende rundt. Så snart man har mistanke om, at noget er på vej, gælder det om at få den ud i en fart, bedst ved at kalde på den og få den til at løbe med ud. Det er også klogt at tage den ud, efter at den har spist, eller når den rejser sig efter at have sovet. Det gamle råd med at køre dens snude rundt i uheldet er meningsløs adfærd. Hvalpen forstår ikke, at man straffer den.

Følger man de ovenfor beskrevne, simple regler og er meget konsekvent, vil det normalt ikke vare længe, inden hvalpen er renlig.

Det er klogt at lægge nogle faste procedurer og sørge for at overholde dem. Det kan virke pedantisk, især når det drejer sig om så lille et dyr, men det er her i starten man skal grundlægge de gode vaner, og det er her, det er allernemtest. Hvis man gør det samme hver gang, og hvis man ikke tolerer ulydighed, er det en indsats, der belønnes mange gange senere.

En fast plads

Helt fra starten bør man have en fast plads til hvalpen i stuen. Her fører man den hen, når man vil have fred. På det sted skal der ikke leges, og når hvalpen er lagt på plads her, skal man sørge for at den ikke forlader stedet i samme øjeblik, dens herre går. Man kan ikke forlange, at den skal blive liggende uden at turde gå væk, den skal blot lære, at når der bliver sagt: Gå hen og læg dig, skal den adlyde og blive på pladsen et stykke tid. Når den er der, skal den lades i ro, og man må ikke opfordre den med lyde eller mimik. Man kan godt komme ud for en hvalp, der har så meget krudt i kroppen, at den ikke kan blive liggende men får en løbedille og farer rundt uden at ville høre. Så er der ikke andet at gøre, end at sætte den ud enten i have eller hundegård og lade den afreagere her. I det hele er det klogest at lade al leg og tumlen foregå udendørs, så hvalpen vænner sig til, at inde skal den være rolig og afslappet.

Møde med fremmede mennesker

På samme måde skal man lære hvalpen at optræde roligt, når der kommer gæster. Den lille hvalp får som regel lov at løbe med til døren, måske opmuntrer man den endda. Det kan i nogle tilfælde udvikle sig til, at den voksne hund farer til døren, når klokken ringer og giver i det mindste kendte personer en stormende modtagelse, hvor den springer op og hopper omkring. En irriterende adfærd, som kan være svært at pille fra den voksne eller halv voksne hund. Også i den situation laver man et mønster fra starten. Når klokken ringer, tager man hvalpen med til døren og lader sidde ved siden af, og når døren går op, sørger man for at holde den i ro. Det kan måske virke underligt for den indtrædende, især hvis det er en fremmed, men igen er det af stor betydning at få gode vaner lagt fast. Nogle hvalpe er så glade for mennesker, at de er meget svære at vænne af med at hoppe op. Har man en sådan hvalp, kan man for eksempel prøve at aflede den ved at give den noget andet at interessere sig for, når der kommer fremmede. Man kan evt. have lidt kiks i hånden og ved hjælp af dem bortlede hvalpens opmærksomhed fra den fremmede.

Man skal også fra starten konsekvent træne hvalpen i ikke at hoppe op ad fremmede. Man kan træne det ved at ofte som muligt både ved døren, og når man er ude med hvalpen, at standse og hilse på fremmede og herunder holde godt øje med hvalpen. Væn den til at sidde roligt ved siden af og tillad den ikke at hoppe eller snuse. Er det en bekendt, man møder, kan man lade vedkommende bøje sig ned eller sætte sig på hug og snakke med hvalpen, men det skal ikke være hvalpen, der indleder kontakten. Får man dette prentet ind i en tidlig alder, undgår man at skulle bruge grovere metoder

Det er vigtigt, at man gennemfører de forskellige ting på en måde, så hvalpen forstår, at det er alvor. Der er stor forskel på hvalpe. Hos nogle er nok med en lille tilrettevisning. Andre er mere hårdnakkede, og her er det nødvendigt, at man tager så hårdt fat, at hvalpen forstår, at det er alvor. Nogle vil synes, at det er synd at gribe hårdt ind overfor en lidt livlig og temperamentsfuld hvalp, men hvis man ellers behandler den godt og giver den positive oplevelser, oplever man, at man får en hvalp, der ved, hvad den må, og opfører sig derefter, og så undgår man at skulle gribe meget hårdere ind senere.

Nej - øvelsen

Allerede fra starten skal man lære hvalpen betydningen af ordet nej. Når den gør noget forkert, siger man skarpt nej, og hvis den ikke reagerer skal man afstraffe den så tilpas, at den forstår, at det må den ikke gøre. Når den reagerer rigtigt, kan man aflede den og belønne den med enten en godbid eller ros. Man kan også træne forståelsen af ordet nej bevidst. Man tager en lille skål med lidt godbidder i. Når hvalpen nærmer sig interesseret, strækker man en flad hånd frem og siger nej. Hvalpen vil så tøve et kort sekund. Så roser man og giver godbidderne som belønning. Efterhånden som forståelsen bliver bedre, udvider man tiden mellem kommando og belønning. Nej øvelsen kan bruges i alle de situationer, hvor hvalpen gør noget forkert eller uønsket, og det er vigtigt, at man er bestemt og konsekvent, så hvalpen virkelig lærer at respektere kommandoen.

De første ture

De første ture på gaden er som regel uden problemer. Nogle hvalpe er slet ikke så glade for at vove sig for langt ud i den store verden, men når turen går tilbage, får de mere fart på. Ret hurtigt bliver hvalpen dog kendt med omgivelserne og vil gerne med. Så er det igen om at være på vagt overfor indlæring af uvaner. Det gælder i stedet om at få slået nogle simple og enkle mønstre fast.

Når man skal ud med hvalpen, starter man med at lade den sidde roligt ved siden. Så giver man den line på og sørger for, at den er rolig inden man starter. Man skal aldrig i den situation hidse den op, eller bringe den i legestemning, eller animere den ved for eksempelvis at sige med opfordrende stemme: Kom nu skal vi ud at gå og så lade den danse og springe hen til døren. Det er sjovt med en lille hvalp, men det er ikke sjovt at blive slæbt ud til døren af en ellevild, voksen hund. Man kan selvfølgelig sagtens lege med hvalpen og animere den, men det skal være i andre situationer. Den skal fra begyndelsen lære at skelne mellem frikvarter og leg og situationer, hvor den skal indordne sig. Denne lille detalje er ganske afgørende, og mange forsømmer sig her og får ganske langsomt grundlagt mange irriterende vaner.

Når hvalpen føler sig tryk og frimodig, kan man begynde indlæringen. Her skal man vænne den til fra starten at gå pænt, dvs med løs line. Hvis den haler og trækker med føreren for at nå hen til en spændende duft, giver man et kort, skarpt ryk evt. sammen med kommandoen nej. Reagerer hvalpen rigtigt, belønner man den med ros eller måske en godbid. Det er vigtigt, at rykket er så skarpt, at hvalpen reagerer rigtigt og adlyder. Man kan ikke forlange stor koncentration af en lille hvalp, så man skal lade denne indlæring være ganske kort i begyndelsen. Når man synes, det har varet længe nok, siger man fri og lader hvalpen bestemme hvordan den vil gå. Efterhånden øger man tiden, hvor den er under kommando og går med løs line.

man have en eller skiftende hjælper, som så er instrueret i forvejen Bortled dens opmærksomhed og søg så ellers mulighed for at give hunden så mange positive oplevelser med andre hunde som muligt. Har man mulighed for det, bør man lade hvalpen hilse på så mange mennesker og ikke mindst fremmede hunde som muligt under turen. Desuden indlægge små øvelser som at stoppe op og se på vindue, mens hvalpen sidder ved siden af og også vænne den til at være afbundet, mens man er inde i en butik.

Ikke hoppe op

Hunde hopper op ad mennesker for at hilse, slikke i ansigtet og få kontakt. Det er en naturlig hilseadfærd for hunden men meget irriterende for mennesker. Det hjælper ikke her at skælde ud, eller sige nej. Det er heller ikke en god ide at slå hunden eller endog give den et knæ i brystkassen. Hunden søger jo en kontakt, og så skal man ikke mindske dens tillid til mennesker. Det er altid bedre at forebygge end at helbrede, og også her bør man begynde med den lille hvalp og fra starten lære den den ønskede adfærd. Man kan forebygge problemet ved at sætte sig på hug, når man hilser på hvalpen, Så er man i niveau med den, og den behøver ikke at hoppe op. Det er samtidig en god ide at lære den at sidde stille, før man hilser. Det kan man indøve ved at holde en godbid tæt foran hvalpens snude og så føre hånden lidt opad og bagover, så sætter hvalpen sig automatisk. Nogle hvalpe vil hoppe op ad fremmede mennesker. Det kan man også forhindre ved træning. Den foregår på samme måde som ovenfor beskrevet. Blot skal man have en eller skiftende hjælpere, som så er instrueret i forvejen

Kontaktøvelser og opøvelse af lydighed

Under ture i naturen kan man styrke kontakten til hvalpen ved at lade den løbe løs, og når den er kommet lidt væk så gemme sig bag en busk og kalde på den. En anden god måde at styrke kontakten er ved at lave kasteøvelser. Man kan bruge en pind eller en bold. Under turen kaster eller triller man bolden. Når hvalpen er løbet efter den og har taget den i munden, går man lidt fra den, mens man kalder på den. Det er vigtigt, at hvalpen nu kommer hen til en. Man kan så belønne den med en godbid eller med ros. Man skal aldrig gå imod hvalpen, altid gå baglæns og lokke den hen. Går man imod den, opfordrer man den til at undvige og begynde en fangeleg. Hvis den lader bolden falde undervejs, går man blot hen og tager den op og kaster den eventuelt igen. Ikke alle hvalpe har så stærk en byttedrift, at de holder fast på bolden, men det afgørende er, at hvalpen hver gang returnerer til ejeren.

Alle hunde har en vis jagtlyst. Den kan være mere eller mindre udtalt, men har en hund blot nogle gange prøvet at forfølge en hare, er det en øvelse, den let får smag for, og man kan risikere at få en hund, der ved enhver given lejlighed søger at stikke af og gå på jagt. Det kan man forhindre ved at være opmærksom overfor sin hund, når man går tur med den uden line. Hvis hunden går lidt for langt væk, eller viser opmærksomhed over en fugl eller begynder at snuse for ivrigt omkring, skal man kraftigt påkalde dens opmærksomhed kalde den ind og gøre noget, der er spændende for den. For eksempel give den en kiks eller bedre smide en pind eller bold. Jeg kender et eksempel, hvor dette er trænet så vidt, at når hunden på stranden ser en fugl eller andet spændende, kigger den på sin ejer for at se, hvad der nu skal ske. Så har man en god udgangsposition for at kalde hunden ind og forhindre en jagt.

Den samme metode kan bruges, hvis man har en hvalp, der er lidt aggressiv overfor fremmede hunde. Bortled dens opmærksomhed og søg så ellers mulighed for at give hunden så mange positive oplevelser med andre hunde som muligt.

Dominans og lederskab

Dominans er et begreb, der langt tilbage i tiden har haft en fast plads i diskussionen, når talen har været omkring forholdet mellem en hund og dens ejer.

Det kan ofte tage sit udspring i situationer, hvor hunden ikke reagerer på førerens befalinger. Det kan være, at den ikke kommer, når der bliver kaldt. Det kan være, at den under træningen eller gåturen trækker kraftigt i linen væk fra føreren f.eks. over mod en anden hund og en række lignende situationer. Så har man traditionelt talt om, at hunden forsøger at tage magten, og den kan få betegnelsen dominerende hæftet på sig.

Den måde at se på forholdet mellem hund og ejer er i virkeligheden noget, som vi har slæbt med fra gamle dage, og som moderne adfærdsforskere ikke mere går ind for.

Dette emne behandles i DKK's medlemsblad HUNDEN I AUGUST 2011 AF Irene Jarnved, der er indehaver af et adfærdscenter, træner og instruktør og medarbejder ved DKK.

Hun skriver, at man først må gøre sig klart, hvad der forstås ved begrebet dominans, og fortsætter, at dominans betyder, at et individ har herredømme over andre individer og udelukkende indenfor sin egen art og indenfor sin egen flok.

Det betyder: at hunde ikke dominerer mennesker og heller ikke andre hunde, som den ikke bor i hus med.

Så hvis en hund ikke adlyder sin fører, så handler det ikke om, at den er dominerende, men om, at den ikke er blevet tilstrækkelig godt oplært, at der har manglet konsekvens i forholdet mellem hund og ejer. Så hvis hunden optræder truende overfor andre hunde på træningspladsen eller andre steder, handler det mere om, at den føler sig usikker og reagerer med et angreb. Det kan også betyde, at den ikke ønsker kontakt med andre hunde.

Tidligere greb man ind overfor det, man troede var dominans ved at stille en række restriktioner og begrænse hundens udfoldelsesmuligheder. Det gav i nogle tilfælde slet ikke noget resultat, og i andre tilfælde førte det til, at hunden blev kuert og ufri i sin adfærd overfor sin ejer.

Hvad skal man da gøre? Ja først og fremmest skal man gøre sig klart, at det gode forhold og respekt for føreren ikke er noget, der kommer af sig selv. Det kræver en konsekvent indlæring.

Hvis man fra starten, på lufteturene, lader hunden passe sig selv og snuse efter behag, kan man ikke forvente, at den lige pludselig reagerer med lydighed, hvis man får lyst til at kalde på den. Man må vænne den til fra starten, at den ikke må trække, og at den skal komme, hvis man på turen stopper op og kalder på den.

Det er også en god ide, at holde kontakt med hunden på turen ved ind imellem at påkalde sig dens opmærksomhed og søge øjenkontakt og derefter belønner den.

Har man givet en kommando, skal man sørge for, at den bliver helt gennemført. Man skal ikke stille sig tilfreds med, at hunden sætter sig halvt ned, hvis det er det man forlanger, eller at den kun kommer halvvejs ind, når man kalder på den.

De samme regler skal følges inde i huset, idet man hele tiden belønner den ønskede opførsel og venligt og konsekvent forhindrer noget, der er forbudt. Det kunne være at hoppe op i møblerne eller noget lignende.

Hvis man på den måde hele tiden er den, der giver tonen an, og sørger for, at det man har forlangt, bliver gennemført, og gør det med venlighed samt husker at belønne for den ønskede adfærd, vil man opdage, at hunden helt naturligt indordner sig i fællesskabet.

Det er i hele omgangen med hunden vigtigt, at man er forudseende. Det gælder ikke blot, når man taler om dominans men om opdragelse i det hele taget. Hvis man altid er lidt forud for hunden og sørger for, at uheldige situationer ikke opstår, bliver man sparet for meget. Det drejer sig om ganske almindelige ting som at fjerne de pæne sko fra rummet, hvor hvalpen skal være alene, at gå over på det andet fortov, hvis man skal passere en grund, hvor der bor en stor aggressiv hund, afled den, inden en bil eller andet kører forbi, hvis den har vist interesse for at springe frem, og i det hele taget gælder det om at være opmærksom i oplæringsperioden og her sørge for at undgå forkert adfærd, så bliver man belønnet med en afbalanceret hund med en ønskværdig adfærd.